

נספח 5

תקנון לניסויים בבעלי חיים בטכניון

בטכניון מבצעים ניסויים בבעלי חיים לצורך קידום הידע במדעי החיים והרפואה באמצעות מחקר בסיסי וישומי ולצורכי הוראה ברפואה ובמדעי החיים.

אחריות החוקרים והמוסד בכל הקשור לניסויים בבעלי חיים מוגדרת בחוק צער בעלי חיים (ניסויים בבעלי חיים), התשנ"ד-1994. בהתאם לחוק זה, חוקר בטכניון אשר בכוונתו לערוך ניסוי או הדגמה לצורך הוראה בבעלי חיים (בעלי חוליות) יגיש את תכנית עבודתו לאישור הועדה הטכניונית לפיקוח על הניסויים בבעלי חיים (כלומר, ועדת האתיקה, בעלי חיים), בהתאם להוראות המפורטות. לצורך עניין זה, חוקר יהיה בעל מנוי אקדמי (מסלול רגיל או קליני) בטכניון.

גורם חוץ טכניוני אשר יהיה מעוניין להשתמש בשירותי היחידה לכירורגיה ניסויית בטכניון, יגיש תכנית עבודה מפורטת לאישור הועדה הטכניונית לפיקוח על הניסויים בבעלי חיים. נציג בתקן של וטרנר ילווה ויהיה אחראי מטעם הטכניון על כל מהלך הניסוי החל מהגשת הבקשה ועד לביצועו הכולל ויהיה רשום בבקשה כחוקר.

כל מעבדה בה מבצעים ניסויים בשיתוף אנשי סגל הטכניון, תהיה פתוחה לביקורם של חברי ועדת האתיקה, בעלי חיים. כמו כן, כל מתקן בו מוחזקות חיות מעבדה, וכל ספק של חיות אלו יאושרו ע"י הועדה הנ"ל.

בעריכת ניסוי בבעלי חיים, על החוקר לשקול את הטעמים הבאים: יש לדאוג שהטיפול בחיות יהיה תמיד הטוב ביותר האפשרי ושהסבל הנגרם לחיות יהיה קטן ככל האפשר. שמירה נאותה, מזעור של הכאב וטיפול אנושי בחיות מעבדה דורשים שיפוט מקצועי ומדעי המבוסס על ידיעת הצרכים, הן הכלליים של כל זן, והן הייחודיים לאותו מחקר או הדגמה. החוקרים הם האחראיים על הטיפול הנכון בחיות הניסוי שלהם. אין לבצע ניסוי בחיות מעבדה מבלי לשקול את הערך המדעי שהניסוי עשוי להניב. לא יבוצע ניסויים בבעלי חיים כאשר ניתן להגיע לתוצאות דומות בדרכים אחרות. אם הימנעות מניסוי בבעלי חיים אינה אפשרית יש להשתמש במספר הקטן ביותר של חיות, שתהיינה בדרגה הנמוכה ביותר בסולם הפילוגנטי המאפשר את ביצוע המחקר (לצורך מסמך זה חיות ניסוי הינה כל חיה בעלת חוליות המופרדת מסביבתה הטבעית ומשמשת לצרכי מחקר או הוראה). מבנים נאותים וציוד תקין חשובים לאחזקה נאותה של חיות מעבדה, אולם חשובים יותר הם שיקול הדעת והדאגה הכנה של כל האנשים שיש להם מגע עם חיות. כדי למלא אחר הכללים שהוזכרו וכדי לעמוד בדרישות החוק ובתנאים לקבלת קרנות מחקר מוטלת על כל המשתמשים בבעלי חיים החובה לקרוא את הנהלים וההנחיות הללו ולאשר בחתימתם על טופס אישור הניסוי את ההתחייבות לפעול על פיהם.

לירז שלינגר יובל | רכזת הוראה ומחקר ורכזת הועדה לעבודות גמר מחקריות | טכניון – הפקולטה לרפואה

טלפון: | 073-3785329 מייל: mdthesis@technion.ac.il

מחקר בחיות - נהלים וביקורת:

עקרונות:

- א. לא ייערכו ניסויים בבעלי חיים אלא על פי הוראות תקנון זה.
- ב. ביצוע ניסוי בבעלי חיים מותנה באישורו מראש ע"י הועדה הטכניונית לפיקוח על הניסויים בבעלי חיים (ועדת האתיקה, בעלי חיים). יש להעביר העתק של אישור האתיקה לרכזת עג"מ חתום הן ע"י יו"ר הועדה לניסויים בבעלי חיים בטכניון והן ע"י הוטרין/רית אחראית בית החיות.
- ג. האחריות על שמירת הנהלים במהלך הניסוי מוטלת על החוקר הראשי. עליו להבטיח שהחוקרים והטכנאים העובדים עם החיות הינם בעלי הכשרה מתאימה ועליו מוטלת חובת הדיווח לוועדה הטכניונית לפיקוח על ניסויים בבע"ח.
- ד. כל העובדים המשתתפים במחקר בבעלי חיים ישתתפו בקורס המוקדש לנושא אשר ניתן ע"י הרשות למחקר פרה קליני בפקולטה לרפואה כל 4 חודשים (לקורס חלק מכוון של לומדות שניתן להשלים לאחר רישום בלימודי מוסמכים). עובדים חדשים יירשמו לקורס הקרוב ביותר לתאריך תחילת עבודתם.
- ה. כל הניסויים והטיפולים יבוצעו תחת פיקוחו של וטרין מורשה אשר יעמוד לרשות מבצעי הניסויים בייעוץ והדרכה וידאג לבריאותן ורווחתן של החיות.
- ו. שימוש בבעלי חיים למטרות הוראה יהיה מותר אך ורק לאחר קבלת אישור לכך מועדת האתיקה, בעלי חיים.
- ז. ניסויים בחיות העלולים לגרום לכאב, סבל או אי נוחות וכן כל סוגי הניתוחים, יבוצעו בהרדמה כללית, מקומית או אלחוש מתאים אחר בהתאם לשיטות וטרינריות מקובלות.
- ח. ביצוע ניסוי מכאיב תוך הרפיית שרירים מרכזית או היקפית אסור אלא בליווי הרדמה כללית.
- ט. לחיות בתהליך החלמה מניתוח צריך להינתן טיפול למניעת כאב. לשם כך יש להתייעץ עם הוטרין המורשה.
- י. ייעשה שימוש באביזרי ריסון למשך הזמן הקצר ביותר האפשרי ורק לאחר שכל שאר האמצעים שאינם גורמים למצוקה כה רבה נדחו או הוכחו כבלתי יעילים.
- יא. ניתן לבצע דימום בכמות קטנה לצרכים דיאגנוסטיים ללא צורך באלחוש. במקרה דימום מסיבי (עד 10% מכמות הדם הכללית ובתכיפות שאינה עולה על אחת ל- 8 שבועות), או טרמינלי יש להרדים את בעל החיים טרם הדימום.

לירז שלינגר יובל | רכזת הוראה ומחקר ורכזת הועדה לעבודות גמר מחקריות | טכניון – הפקולטה לרפואה

טלפון: | 073-3785329 מייל: mdthesis@technion.ac.il

- יב. בעלי חיים אשר יסבלו כאב כרוני, אי נוחות ממושכת או מום אשר אינו ניתן לתיקון - יומתו.
- יג. המתת בעלי חיים צריכה להיעשות ע"י עובד מיומן בצורה הפחות כואבת והמהירה ביותר האפשרית ובהתאם לאחת מהשיטות המקובלות. לפירוט חלקי של השיטות - ראה נהלי עבודה של הרשות למחקר פרה קליני עם חיות מעבדה.
- יד. המתת בעלי חיים לאחר ניסוי בהרדמה כללית תבוצע ככל האפשר בטרם שובם להכרה.
- טו. בתום הניסוי על החוקר לדאוג להמתת החיות, לאגירת גופותיהן בשקיות פלסטיק ולהבאתן למקומות המיועדים לכך. הפגרים יאוחסנו בהקפאה בבית החיות במקררים המיועדים לכך, וייפוננו לפי הצורך ע"י גורם מוסמך בעל רישיון ממשלתי מתאים. פגרים ופסולת רדיו-אקטיביים יאוחסנו במקררים נפרדים המסומנים בסימון המקובל עבור חומרים רדיו-אקטיביים וייפוננו לפי הצורך באחריות פס"ק טכניון.
- טז. מסירת מידע אודות שימוש בחיות ניסוי לרבות אודות העקרונות, המדיניות, הכללים, וההנחיות וההוראות המעשיות, וכן אודות השימוש בפועל בבעלי חיים בטכניון, ייעשה בתיאום יו"ר ועדת האתיקה לבעלי חיים בטכניון, ווטרינר/ית הטכניון, או דובר הטכניון.
- יז. כל ניסוי כפוף להוראות כל דין בישראל ואין בעקרונות, במדיניות הכללית ובהוראות המעשיות לביצוע לשלול או לגרוע מהוראת כל דין. ידיעת הדין הינה נחלתו של כל משתמש ואיש מלבדו לרבות לא המוסד או מי ממנהליו, מנושאי התפקידים בו ו/או מעובדיו, איננו נושא באחריות לאי ידיעת המשתמש בהוראת כל דין.

גורל חיות אשר לא ישמשו יותר לניסויים:

- א. חיות שאינן בריאות או עקב הטיפולים שעברו ישנו חשש שיהוו סכנה לסביבתן – יומתו.
- ב. חיות בריאות אשר לא ישמשו יותר לניסויים:
- ב.1. עכברים וחולדות יומתו, אלא אם כן תמצא אפשרות להעבירם לגני חיות תוך שמירה על הוראות חוק צער בעלי חיים.
- ב.2. ארנבות כבשים וחזירים, ייעשה מאמץ למצוא להם גוף מאמץ בזמן סביר, אחרת – יומתו.
- ב.3. ל
- ב.4. חיות אחרות: על פי המצוין בסעיפים א,ב בהתאמה

ועדת האתיקה הטכניונית לשימוש בחיות מעבדה:

כל הניסויים בהם יש שימוש בחיות, כולל מעבדות הוראה, חייבים לקבל אישור מועדת האתיקה, בעלי חיים. ועדה זו אחראית על יישום חוק צער בעלי חיים – ניסויים בבעלי חיים, במסגרת כל פעילות טכניונית שהיא, כולל החזקת החיות והטיפול בהן. סמכות הועדה כוללת ניסוח הנחיות להחזקה, טיפול, שימוש והמתה של חיות, וכן פיקוח על מתקני החזקת החיות בטכניון והוצאת אישורים לעריכת ניסויים בחיות במסגרת המחקר וההוראה בטכניון. הועדה פועלת לפי הכללים של המועצה הארצית, וגם על פי כללי מכוני הבריאות הלאומיים של ארה"ב (NIH) ועל פי תקן AAALAC הבינלאומי (association for assessment & accreditation of Laboratory Animal Care).

באופן מפורט, תפקידי הועדה כוללים:

- א. ייצוג הטכניון בפני המועצה הארצית לניסויים בבעלי חיים ("המועצה"), וגורמי ממשל הנוגעים לניסויים בבעלי חיים.
- ב. הבטחה של הפעלת התוכנית המוסדית לשימוש נכון בבעלי חיים בטכניון.
- ג. פיקוח על המתקנים המשמשים להחזקה ולניסויים בבעלי חיים.
- ד. אישור בקשות לשימוש בבעלי חיים.
- ה. קשר עם הציבור באמצעות דובר הטכניון בכל הנוגע לשימוש בבעלי חיים בטכניון.
- ו. דיווח תקופתי למועצה בשם הטכניון, כנדרש בחוק, על הבקשות שאושרו. העמדת קורס בשיטות עבודה עם בעלי חיים ומתן אישורים לעובדים לאחר הכשרתם בהתאם להוראת המועצה הלאומית. סקירת תכניות פקולטיות או טכניוניות לשימוש בבעלי חיים, לרבות תכניות לשינוי או בניית מתקנים לאחזקה או עבודה עם חיות מעבדה.
- הרכב הועדה: ועדת האתיקה, בעלי חיים, תכלול נציגים (אחד או יותר) של כל היחידות בהן נערכים ניסויים בבעלי חיים. כמו כן תכלול הועדה את הרופא הווטרינרי של הטכניון, איש סגל אחד שעבודתו בטכניון אינה קשורה לניסויים בבעלי חיים וחבר אחד שאינו קשור לטכניון ביחסי עובד מעביד. מספר חברי הועדה (כולל היו"ר) לא יהיה קטן משישה.

לידו שלזינגר יובל | רכזת הוראה ומחקר ורכזת הועדה לעבודות גמר מחקריות | טכניון – הפקולטה לרפואה

טלפון: | 073-3785329 מייל: mdthesis@technion.ac.il